

SÉNAT DE BELGIQUE

SÉANCE DU 19 MARS 1930.

Rapport de la Commission de l'Intérieur et de l'Hygiène chargée de l'examen de la Proposition de Loi relative à l'égalité de traitement de toutes les victimes de la guerre.

(Voir le n° 9 du Sénat.)

BELGISCHE SENAAAT

VERGADERING VAN 19 MAART 1930.

Verslag uit naam der Commissie van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid belast met het onderzoek van het Wetsvoorstel betreffende de gelijkstelling van al de oorlogsslachtoffers.

(Zie n° 9 van den Senaat.)

Présents : MM. le vicomte BERRYER, président ; le baron H. DE KERCHOVE D'EXAERDE, le baron DELVAUX DE FENFFE, le chevalier DESSAIN, MARTENS, NOLF, VERBRUGGE, VERHEYDEN et le comte DE KERCHOVE DE DENTERGHEM, rapporteur.

MADAME, MESSIEURS,

La proposition de loi, déposée au Sénat par MM. Gravez et consorts, a pour objet d'accorder aux victimes fortuites de la guerre, aux réquisitionnés, aux déportés, aux prisonniers politiques, aux anciens combattants, à leurs veuves, à leurs orphelins, à leurs ayants droit, le bénéfice des mesures appliquées à ceux auxquels les lois ont reconnu le régime le plus étendu : les invalides de guerre militaires.

Ce projet de loi tend donc à ne pas faire de différence entre les diverses catégories de victimes de guerre.

Les auteurs du projet de loi actuel n'ont nullement innové en la matière. Dès le 27 mai 1920 et le 29 juillet 1920, le Parlement avait été saisi par M. Van Caenegem, d'une part, et Berloz, d'autre part, d'un projet d'assimilation des victimes civiles aux victimes militaires de la guerre. Ces projets de loi n'ont pas

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Het wetsvoorstel, dat in den Senaat werd ingediend door den heer Gravez c.s., heeft ten doel aan de toevallige oorlogsslachtoffers, aan de opgeëischten, aan de weggevoerden, aan de politieke gevangenen, aan de oudstrijders, aan hunne weduwen, aan hunne weezen, aan hunne rechthebbenden, het voordeel te verleenen van de maatregelen die werden toegepast op diegenen aan dewelken de wetten de meest uitgebreide voordeelen hebben toegekend en wel de militaire oorlogsinvaliden.

Dit ontwerp strekt er bijgevolg toe geen verschil te maken tusschen de onderscheiden categorieën oorlogsslachtoffers.

De indieners van het huidige voorstel hebben op dit gebied geen nieuwigheid ingevoerd. Reeds op 27 Mei 1920 en op 29 Juli 1920 werd er bij het Parlement eensdeels door den heer Van Caenegem en anderdeels door den heer Berloz een ontwerp ingediend tot gelijkstelling van de burgerlijke slachtoffers met de

pu être acceptés, car, alors comme maintenant, il est incontestable que l'Etat doit traiter différemment la victime fortuite d'un risque de guerre, et le soldat qui a défendu la Patrie, en exposant sa vie.

Cependant, le Gouvernement a, à plusieurs reprises, amélioré les effets de la loi du 19 juin 1919, pour les invalides, comme pour les veuves et autres ayants droit.

La nouvelle proposition de loi comprend deux parties bien distinctes :

La première dispose que *tous les anciens combattants, les réquisitionnés, les déportés et les prisonniers politiques, ainsi que les victimes fortuites de la guerre, leurs veuves, orphelins et ayants droit* seront régis par les mêmes lois.

L'Exposé des motifs de la loi du 10 juin 1919, sur les réparations aux victimes civiles de la guerre, précise comme suit, le fondement du droit à réparation de ces victimes :

« Les propositions soumises aux délibérations des Chambres sont relatives aux suites dommageables des atteintes portées à la vie ou à la santé des personnes qui n'appartiennent pas à l'armée.

» En ce qui concerne les combattants, la question se pose dans des termes très particuliers.

» Il s'agit dans ce cas, pour nos héroïques défenseurs, des risques normaux de la guerre, et c'est à la législation sur les pensions militaires qu'il appartient de pourvoir ici, à des nécessités, dans l'appréciation desquelles le sentiment de la reconnaissance nationale doit entrer pour la plus large part.

» Pour les victimes civiles de la guerre, c'est la pensée de la réparation *d'un tort, d'une injustice* qui doit dominer. Dans le principe même du droit dont il convient d'organiser l'application, il n'est plus rien qui rappelle *le risque profession-*

militaire *slachtoffers* van den oorlog. Op deze voorstellen kon niet worden ingegaan daar het toen zooals nu buiten kijf staat dat de Staat het toevallig slachtoffer van een oorlogsrisko heel anders moet behandelen dan den soldaat die het Vaderland heeft verdedigd op gevaar van zijn leven

Nochtans heeft de Regeering herhaaldelijk de uitwerkselen van de wet van 10 Juni 1919 verbeterd voor de invaliden evenals voor de weduwen en andere rechthebbenden.

Het nieuwe wetsvoorstel bestaat uit twee afzonderlijke deelen :

Het eerste bepaalt dat *al de oud-strijders, de opgeëischten, de weggevoerden en politieke gevangenen, alsook de toevallige oorlogsslachtoffers, hun weduwen, weezen en rechthebbenden door dezelfde wetten beheerd worden.*

De Memorie van Toelichting van de wet van 10 Juni 1919 op de vergoedingen aan de burgerlijke oorlogsslachtoffers omschrijft als volgt de gegrondheid van het recht op herstel van deze slachtoffers :

« De voorstellen, welke wij aan de Kamers ter beraadslaging voorleggen, betreffen de schadelijke gevolgen van het krenken van leven of gezondheid van niet tot het leger behorende personen.

» Voor de strijders doet het vraagstuk zich op geheel bijzondere wijze voor.

» Er is hier sprake, voor onze heldhaftige verdedigers, van de normale oorlogsriscos, en door de wetgeving op demilitairepensioenen dient er hier voorzien in behoeften bij welker beoordeeling 's Lands erkentelijkheid in de ruimste mate als richtsnoer moet worden gevolgd.

» Voor de burgerlijke oorlogsslachtoffers hoeft als heerschende gedachte de herstelling *van een nadeel, van een onrecht*, te gelden. In het beginsel zelf van het recht, waarvan het betaamt de toepassing te regelen, bestaat er niets

nel au sens propre du terme ou le risque inhérent à l'accomplissement régulier d'un devoir civique.

» Le but à atteindre est d'atténuer les conséquences préjudiciables *de faits anormaux, de faits extraordinaires*, en raison desquels un grand nombre de nos compatriotes ont, plus douloureusement que la généralité, supporté le terrible poids des hostilités. »

Il résulte de ce qui précède que le droit à réparation des victimes civiles de la guerre est très différent de celui des victimes militaires.

La pension militaire d'invalidité est, par essence, la réparation due par l'Etat, du préjudice physique subi par les militaires *à l'occasion et par le fait du service*.

Les lois sur les pensions militaires ont prévu une différence de traitement entre le militaire ayant subi une incapacité de travail par suite du fait du service et celui dont l'infirmité s'est révélée, *non à cause du service*, mais bien pendant la présence de l'intéressé au service. Le premier touche la pension entière, tandis qu'au second il ne lui a été logiquement octroyé qu'une pension réduite.

D'autre part, les lois coordonnées sur les réparations aux victimes civiles de la guerre accordent, à leurs bénéficiaires, le taux des militaires, victimes à l'occasion du service, mais non par le fait du service.

Pour les uns, comme pour les autres, il ne peut être question de la réparation d'un risque professionnel; et partant, les taux de leurs pensions seront toujours inférieurs à ceux des pensions octroyées aux militaires dont l'infirmité trouve son origine, indiscutée, *dans le fait du service militaire au cours de la guerre*.

meer dat aan het beroepsrisico, in den eigenlijken zin van het woord, of aan het risico waarmede de regelmatige vervulling van een burgerlijken plicht gepaard gaat, doet denken.

» Men beoogt de verzachting van de nadeelige gevolgen van *abnormale, buitengewone feiten*, uit hoofde derwelke een groot aantal onzer landgenooten, op hardere wijze dan de meerderheid het verschrikkelijk oorlogswee hebben moeten verduren. »

Hieruit volgt dat het recht op herstel van de burgerlijke oorlogsslachtoffers zeer verschillend is van dit der militaire slachtoffers.

Het militaire invaliditeitspensioen is essentieel het herstel door den Staat, verschuldigd, voor het lichamelijk nadeel door de militairen geleden *naar aanleiding en ten gevolge van den dienst*.

De wetten op de militaire pensioenen hebben een verschil van behandeling voorzien tusschen den militair die een werkonbekwaamheid heeft ondergaan ten gevolge van den dienst, en tusschen den militair wiens kwaal is uitgebroken *niet wegens den dienst* maar wel tijdens de aanwezigheid van den belanghebbende onder de wapens. De eerste trekt het volledige pensioen terwijl er aan den tweede logischerwijze slechts een verminderd pensioen werd toegekend.

Van den anderen kant wordt door de samengeschakelde wetten op de vergoedingen aan de burgerlijke oorlogsslachtoffers, aan de hierbij betrokken rechthebbenden hetzelfde bedrag verleend als aan de militaire slachtoffers naar aanleiding van den dienst doch niet ten gevolge van den dienst.

Voor de eenen evenals voor de anderen kan het niet gelden het herstel van een beroepsrisico; en derhalve zullen de bedragen hunner pensioenen steeds lager zijn dan de bedragen der pensioenen verleend aan de militairen, wier kwaal ontegensprekelijk haren oorsprong vindt *in het feit van den militairen diens: tijdens den oorlog*.

Il est à noter, cependant, que, dès que la cause du dommage — ayant valu au sinistré de subir les rigueurs de l'occupation, — a un caractère nettement patriotique, sans entraîner un emprisonnement de six mois au moins, la pension octroyée est calculée sur le même taux que celui de la pension militaire, due pour infirmité ou maladie imputable au fait du service (3,600 francs pour 100 p.c. d'invalidité).

Les victimes civiles de la guerre, qui ont été condamnées à un emprisonnement de six mois au moins, pour fait patriotique, peuvent, seules, prétendre au bénéfice de la pension militaire d'invalidité.

La proposition de loi de MM. Gravez et consorts dispose, dans sa seconde partie, que toutes les victimes de la guerre doivent avoir droit aux mêmes avantages de la part des œuvres créées en leur faveur.

Les auteurs de la proposition visent, spécialement, le fonctionnement de l'Œuvre nationale des Invalides de Guerre, instituée par la loi du 11 octobre 1919, et subsidiée, annuellement, par le budget du Ministère de l'Intérieur et de l'Hygiène.

La Société nationale des Chemins de fer, visée également par les auteurs du projet de loi, ne peut être mise en cause, car elle ne constitue, en rien, une œuvre en faveur des victimes de la guerre.

Les invalides de guerre militaires jouissent d'une pension et, à l'intervention de l'Œuvre nationale des Invalides de la Guerre, de la rééducation professionnelle, de la gratuité des appareils de prothèse, des soins médicaux et pharmaceutiques et de l'hospitalisation.

Les invalides civils de la guerre, c'est-à-dire, ceux dont les titres ont été reconnus par jugement des tribunaux des dommages de guerre et qui jouissent

Er valt evenwel op te merken dat, bijaldien de oorzaak van de schade, die den geteisterde heeft blootgesteld aan de strengheid van de bezetting, van duidelijk vaderlandslievenden aard is, zonder te hebben aanleiding gegeven tot eene gevangenisstraf van ten minste zes maand, het toegestane pensioen wordt berekend op denzelfden voet als het bedrag van het militaire pensioen dat verschuldigd is wegens eene kwaal of ziekte te wijten aan den dienst (3,600 frank voor 100 t. h. invaliditeit).

Alleen de burgerlijke oorlogsslachtoffers, die werden veroordeeld tot eene gevangenisstraf van ten minste zes maand wegens vaderlandslievende daden, kunnen aanspraak maken op het voordeel van het militair invaliditeitspensioen.

In zijn tweede deel bepaalt het wetsvoorstel van den heer Gravez c. s. dat al de oorlogsslachtoffers moeten recht hebben op dezelfde voordeelen vanwege de werken die te hunnen bate werden opgericht.

De indieners van het voorstel hebben inzonderheid op het oog de werking van het Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden, ingesteld bij de wet van 11 October 1919 en dat jaarlijks wordt gesubsidieerd door het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid.

De Nationale Spoorwegmaatschappij, die door de indieners van het wetsvoorstel eveneens wordt bedoeld, kan bij de zaak niet worden betrokken omdat zij hoegenaamd niet een werk is ten bate van de oorlogsslachtoffers.

De militaire oorlogsinvaliden genieten een pensioen alsmede, door tusschenkomst van het Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden, beroepswederopleiding, kosteloze prothesistoestellen, geneesen artsennijkundige zorgen en verpleging in de hospitalen.

De burgerlijke oorlogsinvaliden, d.w.z. diegenen wier rechten werden erkend bij vonnis van de rechtbanken voor oorlogsschade, en die een invalidi-

d'une pension d'invalidité de 10 p. c. minimum, bénéficient des mêmes avantages que les invalides de guerre militaires, avec la restriction, toutefois, que l'hospitalisation et les soins médicaux spéciaux ne sont accordés que pour l'affection ou l'infirmité ayant provoqué la mise à la pension.

L'extension de ces mesures à tous les combattants, à tous les déportés, à toutes les victimes fortuites de la guerre, même en cas de non invalidité, appellerait un nombre incalculable de Belges à bénéficier, gratuitement, des soins médicaux et pharmaceutiques, etc., et provoquerait une dépense considérable.

Il est impossible de chiffrer, dès à présent, le montant de la dépense éventuelle; il suffira de constater que l'article 63 du Budget du Ministère de l'Intérieur pour 1930, prévoit déjà un subside à l'Œuvre nationale des Invalides de Guerre de 18,526,000 francs.

Tout en rendant hommage aux sacrifices faits par toutes les victimes, fortuites ou non, de la guerre, votre Commission estime qu'il est impossible d'obérer davantage le Trésor.

Les auteurs du projet de loi demandent, par l'article 2, que les œuvres soient dirigées par des délégués responsables des groupements d'anciens combattants et de réquisitionnés.

Cet article manque de clarté, car on ne sait si, de ce fait, les dirigeants n'appartenant pas à ces groupements ou à d'autres groupements non désignés, comme les prisonniers politiques, etc., se trouveraient exclus de la direction.

De plus, on peut se demander comment se ferait le contrôle des effectifs, et en quoi consisterait cette responsabilité vis-à-vis des organisations, alors

teitspensioen van ten minste 10 t. h. genieten, hebben dezelfde voordeelen als de militaire oorlogsinvaliden, mits de beperking evenwel dat de verpleging in de hospitalen en de bijzondere geneeskundige zorgen enkel worden verleend voor de kwaal of de gebrekkelijkheid die tot het op pensioen stellen hebben aanleiding gegeven.

De uitbreiding van deze maatregelen tot al de oudstrijders, tot al de weggevoerden, tot al de toevallige oorlogsslachtoffers, zelfs in geval van niet-invaliditeit, zou aan een onberekenbaar aantal Belgen het recht geven kosteloze genees- en artseneijkundige verpleging te genieten, enz., en zou aanleiding geven tot een ontzaglijke uitgave.

Het is niet mogelijk van stonden aan het bedrag der eventuele uitgave te berekenen. Het zal volstaan vast te stellen dat artikel 63 der begrooting van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken voor het jaar 1930, reeds een toelage ten bate van het Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden voorziet ten bedrage van 18,526,000 frank.

Uwe Commissie brengt hulde aan de offers gebracht door al de al dan niet toevallige oorlogsslachtoffers, maar tevens oordeelt zij dat het onmogelijk is nog meer lasten te doen drukken op de Schatkist.

De indieners van het wetsvoorstel vragen bij artikel 2 dat de werken zouden bestuurd worden door verantwoordelijke afgevaardigden van de groepeerings van oudstrijders en opgeëisten.

Dit artikel is niet duidelijk daar men niet weet of uit dien hoofde de leiders, die niet tot deze groepeerings behoren of die deel uitmaken van andere niet aangeduide groepeerings, zooals de politieke gevangenen, enz., van het bestuur zouden worden uitgesloten.

Bovendien kan men zich afvragen hoe de getalsterkte zou worden gecontroleerd en waarin de verantwoordelijkheid tegenover de organisaties zou be-

que le texte n'accorde pas à celles-ci le droit de nomination.

Les auteurs du projet de loi prévoient, par l'article 3, le sectionnement de l'Œuvre nationale des Invalides de Guerre, en section flamande et en section wallonne. Il est impossible d'entrer dans cette voie, conforme au programme séparatiste tendant à affaiblir les liens étroits unissant le peuple belge. On ne pourrait concevoir, d'ailleurs, des sections autonomes, ayant des tendances et des jurisprudences contradictoires.

Au point de vue linguistique, la loi du 31 juillet 1921, concernant l'emploi des langues en matière administrative, s'applique à l'Œuvre nationale des Invalides de Guerre. Cette loi est observée strictement par les dirigeants de l'Œuvre nationale, et il n'y a donc pas lieu d'y revenir.

Lorsque votre Commission a prié le Gouvernement de faire connaître ses vues au sujet de la proposition de loi qui vous est soumise aujourd'hui, celui-ci a fait savoir qu'à son avis, le maximum de rapprochement des lois régissant la matière, avait été réalisé; que l'assimilation totale des victimes civiles aux victimes militaires n'est pas justifiable et que les distinctions prévues par la loi sur les réparations aux victimes civiles doivent être maintenues.

Votre Commission partageant, en tous points, la manière de voir du Gouvernement, vous propose de ne pas donner de suite favorable à la proposition de loi déposée par MM. Gravez et consorts. Elle estime, toutefois, qu'il serait désirable de voir le Gouvernement régler par un statut définitif, la question des indemnités aux victimes civiles de la guerre.

Les conclusions du rapport sont adoptées à l'unanimité, moins une abstention.

Le Président,
Vicomte PAUL BERRYER.

Le Rapporteur,
Cte de KERCHOVE
DE DENTERGHEM.

staan, als wanneer de tekst aan deze laatste het recht van benoeming ontzegt.

Bij artikel 3 voorzien de indieners van het voorstel de splitsing van het Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden in een Vlaamsche en een Waalsche afdeeling.

Het is onmogelijk dezen weg op te gaan, die strookt met het separatistische programma dat er toe strekt de nauwe banden die het Belgische volk vereenigen, te verslappen. Men zou trouwens geen zelfstandige afdeelingen kunnen opvatten met tegenstrijdige strekkingen en rechtsspraken.

Op taalgebied is de wet van 31 Juli 1921, betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken, toepasselijk op het Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden. Deze wet wordt stipt nageleefd door de leiders van het Nationaal Werk en bijgevolg hoeft daarop niet teruggekomen.

Toen uwe Commissie de Regeering heeft verzocht hare inzichten te doen kennen aangaande het U thans voorgelegde wetsvoorstel, heeft de Regeering laten weten dat, volgens haar, het maximum van overeenbrenging der desbetreffende wetten werd bereikt; dat de volledige gelijkstelling van de burgerlijke slachtoffers met de militaire slachtoffers niet gewettigd is en dat het onderscheid, voorzien bij de wet op de vergoedingen aan de burgerlijke slachtoffers, dient gehandhaafd.

Uwe Commissie deelt op alle punten de zienswijze van de Regeering, en stelt U voor geen gunstig gevolg te geven aan het wetsvoorstel ingediend door den heer Gravez c.s. Zij oordeelt evenwel dat het wenschelijk ware dat de Regeering, door een definitief statuut, het vraagstuk der vergoedingen aan de burgerlijke oorlogsslachtoffers zou regelen.

De besluiten van het verslag werden door uwe Commissie eenparig goedgekeurd. Eén lid onthield zich.

De Voorzitter,
Burggraaf PAUL BERRYER.

De Verslaggever,
Graaf DE KERCHOVE
DE DENTERGHEM.